LES LLETRES

EL PREMI FOLGUERA

Ací sembla que les coses aniran molt llisses; hom diu que la unanimitat serà gairebé absoluta. Circulen algunes dades que hom assenyala com a possiblement definitives; i d'entre aquests vaticinis recollim el que atribueix a Carner el primer lloc, a l'Esclasans el segon i a Sindreu el tercer.

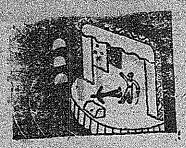

CLIMENT

C. Fages de Climent és un dels candidats al Premi Crexells. I atenent-nos al que ha dit la crítica en parlar de la seva obra "Climent", és un dels més ben situats per a la conquista del Premi. Tot fa creure que el debut d'aquest autor en el camp de la novel·la esdevindrà, amb una major o menor pal·lidesa de matís, memorable!

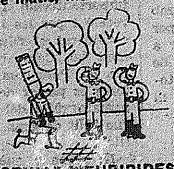

L'"IFIGENIA" D'EURÍPIDES

El nostre estimat amic J. Farran i Mayoral ha estat expressament encarregat de traduir la "Ifigenia" d'Eurípides per la Margarida Xirgu. La nostra gran actriu pensa presentar aquesta tragèdia dintre la segona quinzena del juny vinent, amb l'Enric Borràs i una selecció d'actors catalans. L'Enric Borràs alternarà les representacions d'"Ifigènia" amb les d'"Edip rei". Margarida Xirgu té el propòsit de presentar la tragèdia d'Eurípides amb els mateixos honors que l'any passat tingué per "Medea". J. Farran i Mayoral, per la seva banda, ja ha posat mans a l'obra amb tot l'entusiasme.

LA FI DELS ANARQUISTES

Mentre la força pública acabava amb els anarquistes de la F. A. I., el sentit comú ha posat fi a l'anarquisme gramatical. En la reunió extraordinària celebrada diumenge passat pel Consistori dels Jocs Florals de Barcelona es prengueren els següents acords: Primer. Adaptar el nom de l'entitat i tots els documents a trametre oficialment pels Jocs Florals de Barcelona, a les normes gramaticals catalanes. (Aquesta proposició fou aprovada per unanimitat.) Segona. Admetre a concurs totes les composicions, amb normes o sense, escrites en llengua catalana. Tercer. A l'hora de publicar en el volum anyal les composicions premiades, seran unificades segons les normes reconegudes oficialment. Han caigut sint anys per a convèncer els refractaris. Per tard o d'hora el seny i el bon sentit s'imposen.

L'ESTETICA DE MARCEL PROUST

Recomanem als nostres lectors el llibre d'Emerio Fiser, recentment publicat per Alexis Redier: "L'esthétique de Marcel Proust". D'aquesta obra Valery Larbaud en diu en el pròleg que la precedeix: "Aquest estudi és, probablement, l'enquesta més minuciosa i més clarividente que hom ha realitzat sobre la doctrina estètica i sobre l'art poètic de Marcel Proust.

LES LLETRES

JOAN SERIOL

Reportatges d'AVUI

Daniel Cardona

Daniel Cardona no es gaire conegut de la gran massa catalanista, i això té la seva explicació.

Es l'home que treballa amb fe, amb devoció i amb entusiasme pel seu ideal. Es el que ha preferit seguir el camí que els altres abandonaren i que ell considera el veritader, l'únic, per a aconseguir l'objecte que tots desitgem. Es el patriota que no treballa per a cercar cap guany moral ni material. Es, en fi, l'home que, dintre qualsevol organització de disciplina patriòtica, vol ésser un soldat, el més anònim de tots.

Escriptor d'activitat extraordinària, té una llarga obra valorada pel seu pseudònim "Vibrant" fet en les col·leccions de la vella "Tralla" i de "Nosaltres Sols", organització de la qual és president.

L'hem volgut interviuar a propòsit de la publicació recent del seu llibre "Res de nou al Pirineu", que estudia les activitats dels catalans exiliats per la Dictadura.

Heus ací el què ens ha dit:

—Com començàreu a actuar en el nacionalisme: quines fonts us nodrien aquests sentiments?

—Una Història de Catalunya, trobada al fons d'una d'aquestes caixes velles arreconades a les golfes de les nostres cases de pagès, em féu comprendre, per bé, que d'una manera molt vaga, que jo tenia una Pàtria, que no era la pàtria que al col·legi de Barcelona m'ensenyaven. Un dia vingué a les meves mans el "Llibre d'Or" de "La Renaixença", aplec de poesies que edità l'empresa del vell diari catalanista. Un altre dia, un full senzillíssim amb les poesies de Verdaguer, "L'Emigrant" i "La Barrètina", vingué també a les meves mans i em produí gran emoció. Més tard, amb la lectura de periòdics catalanistes, "La Davantera", "La Tralla" i altres, vaig arribar a la conclusió que a més de tenir una Pàtria, tenia el deure de lluitar per ella, car aquesta Pàtria no era lliure.

D'adolescent vàreig sentir el catalanisme amb una fe religiosa. Sóc de la generació de les darreres càrregues de la policia per les Ramblas, així que s'entonaven els "Segadors". Ja més gran, vàreig comprendre que els versos i les sardanes eren un gran element catalanitzador; que tot això era d'una gran valor espiritual; però que tractantse de la gent de l'altra banda del Cinca (no, Ebre) al catalanisme li era necessària una força organitzada.

Vàrem fundar la "Joventut Catalanista de Barcelona" que, adherida a la "Unió Catalanista", miràvem d'estructurar com una organització de xoc, car els catalanistes ja érem la riota de la gent, amb la nostra covardia. Els uns amb els Jocs Florals i els altres amb les lluites electorals, anaven creant una joventut molt poc disposada a qualsevol sacrifici. Quan el Doctor Martí i Julià, aleshores President de la "Unió Catalanista", s'assabentà dels nostres propòsits ens amonestà severament. Vàrem descobrir-lo. Un dia, un periòdic maurista que feia d'incognito digué mòlta penjaments dels catalanistes. Aquell article indignà de valent. Es formaren diverses comissions i es visità la redacció d'aquell periòdic, amb l'ànim de fer-lo rectificar. Allà els reberen amb burles i amb amenaces. Vàrem anar-hi els de la "Joventut Catalanista". Amb nosaltres venia un tal Nicolau que anys després col·laborà en l'atemptat a Dato. Llavors aquell xicot era catalanista. Tots èrem joveneta. El director ens rebé amb un revòlver. Vàrem destroçar el retrat d'en "Cametes", i tinguérem una baralla ferma. A un militar li ensorràrem una costella d'un cop d'escarpa. Hi hagué el consegüent escàndol i fórem portats detinguts a la Delegació. El periòdic de referència no rectifica l'escrit, però tingué una despesa enorme per a arranjar el pis i pel guariment personal d'algú. Ja començàvem a vindicar-nos.

El cas fou que el militar ferit vivia en la mateixa escala del doctor Martí i Julià, i ignorant la filiació política d'aquest, hi anà a curar-s'hi. Aleshores el doctor Martí vingué un dia que celebràvem reunió i ens prohibí, sota pena d'expulsió, que seguíssim per aquell camí. L'endemà a la Rambla de Canaletes, el propagandista radical senyor Ulled, fou ferit d'arma blanca. La paciència del doctor Martí s'acabà. Abans de veure'ns expulsats de la "Unió" haguérem de plegar el ram. A nosaltres ens costava molt de comprendre allò que se'ns repetia, que quan hom reb una bufetada ha de parar l'altra galta. Aquesta tesi el bon doctor la defensava amb un grapat de raons científiques i patriòtiques. Ara jo comprenc que tenia una gran part de raó; però és que es deixava la joventut sense la defensa d'una fortitud moral i patriòtica.

—Expliqueu-nos la vostra actuació a "Estat Català".

—Vaig contribuir a l'organitzacio primitiva dels Escamots d'Estat Català, d'acord amb el el senyor Francesc Macià. Confesso que mai no ens va passar pel cap que aquests Escamots poguessin alliberar Catalunya. Ens preocupava, primerament, una preparació incipient, i, ja triomfant la dictadura, els Escamots celebraren concentracions de dos-cents i quatre-cents individus als nassos de la guàrdia civil.

—Quines causes determinaren el vostre empresonament primer, i el vostre exili després?

—A començaments de 1924, vaig ésser processat per uns fulls patriòtics que editàrem a Estat Català intitulats "Catecisme del Jove Patriota": el jutge militar em demanava vuit anys de presó. Vaig estar pres tres mesos a la Model, i, per una sèrie d'habilitats, vàreig tenir la sort d'una llibertat provisional. En sortir de la presó, torno a treballar en l'organització d'Estat Català, fins que, per un afer de llibres militars per als escamots, molt complicat i molt llarg d'explicar, la policia tingué coneixement de la nostra organització, i delatat vàreig haver de marxar a França. Una part del que es féu allí, ja ho sabeu pel meu llibre que, com dic en el pròleg, ha sortit per a vindicar molts patriotes i moltes actuacions que sota el nom d'Estat Català, es varen realitzar.

—Quina visió teniu de la política catalana i de Catalunya?

—Jo, modestament, crec que la política catalanista s'ha excedit en la seva actuació purament política i electoral, que la nostra joventut n'ha tocat les conseqüències. El triomf de l'ideal nacionalista català no esdevindrà mai un fet fins que la nostra joventut no sigui arborada per una gran forma moral que l'aixequi de la mansuetud i de l'egolatria present. La nostra joventut no la remos res de pregonament espiritual. Vol a dir que l'exemple dels nostres polítics, és un pecat d'escàndol que s'escampa com a taca d'oli. La fe més ferma trontolla davant del mal exemple. Realitzar u-

ALFONS MASERAS

Contes d'AVUI

L'indiferent

El piano i el violí preludiaven un vals lent. La dansa reprenia. I, al bressoleig de la insinuant música, s'oía un fru-fru de sedes, un murmuri de ventalls, remor de veus manyagues i complimentoses. Els qui no dansaven (els vells, els retrets, els tímids) s'havien allunyat de la sala, en els setents de la qual restava una munió de dames seriosos i corpulentes, que, no sense envejà ni enyorament, s'encisaven contemplant el giravolt de les parelles.

Un galant, només, restà prop de les mares. Havia ballat mantes vegades, aquella nit, i se'n sentia fatigat. Els seus vint anys eren llunyi, i els polsos se li cobrien de profusos cabells d'argent.

Tot rasurat, tot encarcanat, tocat i posat, i com sortint de la capsa, s'assegué prop d'una ilustre dama flemàticament, deixant caure el monocle damunt la pitrera albissima. Les seves faccions anguloses unitavan la contracció d'un somrís. I, jugant cruelment amb els guants, com si esfullés una flor, inicià per innúmera volta un colloqui banal.

De sobte, com fos que parlessin de noces i prometatges, a seva interlocutora el fità amb els impertinents, i, amb un aire tot malicós, li pregunta:

—A veure, vostè, quan ens farà saber que es cassa.

—Creuria que encara no hi he pensat seriosament?

—Ho crec més bé del que m'ho diu.

—No hi he pensat, i fins em pregunto si encara sóc a temps a pensar-hi. I no ho dic pas perquè vostè em faci un compliment: ho dic amb tota sinceritat.

I ella responia:

—Sempre s'hi és a temps, a fer una bona resolució.

—Oh! Mai no he dubtat de les excellències del matrimoni. Presumeixo que el de l'home casat és l'estat perfecte.

—I aquesta perfecció li ha fet por: no és cert?

—No — respongué ell.—Ni m'ha fet por ni m'ha seduït, en veritat. Pel que es refereix al matrimoni, he estat fins aquí un indiferent. Ho dic tal com ho sento. Un indiferent: no pas altra cosa. Quan tenia vint anys, naturalment, feia com els altres joves que començàvem a anar pels salons: galantejava les noies, els deia que m'encisaven, ballava i jugava amb elles, suspirava per elles, i, ara la una, ara l'altra, totes escoltaven emocionades una declaració, un jurament. Jo li assegure, senyora, que mai em passà per la ment mentir a cap d'ells, i que, quan m'hi declarava, era que realment sentia allò que els deia. Només passava una cosa, i és que mai no podia anar més lluny de la declaració. El festeig continuava més o menys de temps, ambdós eres caballeros... i la cosa finia sense que mai s'hagués parlat de casament. Tots els meus amics, tard o d'hora, formalitzaven les relacions sentimentals, i finalment acabaven a la vicaría. Però jo seguia, com sempre, indiferent: tan indiferent, que encara no he saboit canviar de conducta.

I, un xic filosòficament, afegí:

—Per cert que m'n plango força.

Vivament, la dama li respongué:

—Això sí que no ho crec. I perdoni que posi en dubte sa seriositat. Que vostè és un indiferent, ho prova el que, fins aquí, no ha triat encara la dona a la qual es dóna el nom i es dúu a l'altar. Indiferent al matrimoni (ja ho ha dit vostè mateix), però no a les dones, ni a l'amor, ni a la comèdia de l'amor que universalment es representa. Ben al contrari: vostè ha estat i segueix essent un dels actors més eminents d'aquesta comèdia. No m'interrompi. No li vull pas discutir els llorers que com a tal haurà recollit (i jo pressumeixo que són innombrables); però vostè no s'ha planyut mai, en l'íntim de la seva ànima, de no haver triat encara una companya digna del seu rang i del seu nom: ningú no es plany d'allò que afalaga el seu egoisme. Em sap greu d'haver llançat la paraula; però ja que ho he fet, ja que en aquest terreny hem arribat, vostè perdonarà la cruesa del mot. Sí: vostè no s'ha casat, vostè no ha pensat casar-se, per pur egoisme. Es inocsecient, si vol, i jo ho crec; més és així. Però esperi un xic, i no temi les conseqüències d'un tal egoisme: aviat, dintre d'un any, de dos el más tard, ja veurà com aquest mateix egoisme l'empenyarà cap al matrimoni, encara que se senti indiferent a l'amor.

Ell no gosà replicar, donant així la raó a la dama. El violí repetia la mateixa tonada lenta. Les parelles, dolçament, seguien dansant. La dama no perdia de vista una formosa donzella, rossa i pàl·lida, que dansava amb un militar. En passar, la donzella languidament somrel... L'inveterat galant copsà diverses voltes aquest somrís. I, tot escoltant les severes paraules amb què la seva ilustre interlocutora reprovava la seva inveterada indiferència, es sentia corprès pel dolç llanguiment de la balladora.

El colloqui semblava haver finit; mes ell no es movia del lloc, nerviós, cargolant i recargolant els guants. Una inquietud insòlita li enfebrava els polsos. I ambdós, ell i la dama, no treien els ulls de la donzella, qui escoltava impassible les confidències del seu ballador.

I, sobtadament, ell va dir:

—Admirable!... Una dona així ha d'ésser un tresor. Es d'una exquisidesa, d'una finor delitosa. La coneix vostè?

—Vostè em confon, amic. Però la seva pregunta no em sorprén. Tanta d'anys sense veure-la!... Es clar, vostè no se'n recorda, i ella ha canviat molt. Verament no la coneix?

Ell restà perplex. I ella afegí:

—La meva filla...

Aquesta revelació sobtà el galant, i no sabé què respondre. Però, després d'un moment de reflexió, pregunta:

—I és el seu promès, el militar amb qui balla?

—No: és la primera volta que per la seva ell. La meva filla no té encara promès: espera trobar algú que no sigui tan recalcitrant com vostè.

I ell, decidit:

—Una nota així venç totes les indiferències. Farà la mercè de presentar-m'hi, en acabar-se el ball?

Satisfeta, però contenint l'emoció la dama féu:

—Amb molt de gust.

I, quan el piano i el violí cessaren llur cantarella, el galant, cerimoniosament, davant la rossa beutat, es inclinà amb fervor d'enrogi, com un collegial enamorat, i tremolós, acordà, penedit sincerament de la seva llarga soltería.

LES ARTS

L'EXPOSICIO DEL NU

El Cercle Artístic, una vegada finit ja el termini per al lliurament d'obres que han de figurar en el magne certamen Exposició del Nu, procedirà a la seva col·locació als espaiosos locals on se celebraran, prévia acceptació del corresponent Jurat de selecció. La Secció d'Art Retrospectiu i d'artistes recentment traspassats, que ha de presidir el certamen, pel seu alt valor i significació, serà d'una gran transcendència; hi constaran obres de pintura, dibuix i d'escultura de Marian Fortuny, Ricard Canals, Ramon Vayreda, Martí Alzina, Esquivel, Masriera, Miralles, Vicenç López, Vallmitjana, Feliu de Lemus, Ramon Casas, Brull, Richolini, Rodríguez, Agustí Campeny, Mazzoli, Muntanya, Planella, Llauradó i Tramueles, etc.

EL QUARTET BARCELONA A TORTOSA

Divendres, vinent, el notable Quartet Barcelona, format pels professors Cabús i Farrarons (violins), Agell (viola) i Sagrera (violoncel) interpretarà obres de Mendelssohn, Beethoven, Casadó, Sinigaglia i Smetana, davant dels socis de l'Associació de Música de Tortosa.

V. M. KROKOWSKY

La coneguda violinista senyoreta Viska Mina Krokowsky executà, a l'Institut Francès, un enfilall de produccions de Tartini, Chansson, Chaminade-Kreisler, Lily Boulanger, Debussy i Ravel. Lluí una bella tècnica i un so tothora ben timbrat. La senyoreta Krokowsky posseeix, a més, un estil correcte i pla de vida. I triomfà, sobretot, en executar "Tzigane", de Ravel. El pianista Pere Vallribera acompanyà intel·ligentment

ASSOCIACIO OBRERA DE CONCERTS

El cinquè concert del present curs de l'Associació Obrera de Concerts, tingué lloc, al Palau de la Música Catalana, i anà a càrrec de dues ja conegudes pianistes: Margarida Chala i Enriqueta Garreta, les quals executaren produccions per a dos pianos, interpretaren una Sonata de Mozart; valses romàntics, de Chabrier; Andante amb variacions, de Schumann, i Variacions, de Fishof.

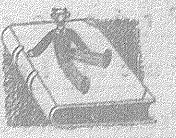

DARIA GAMSARAGAM

Aquesta escultora, deixeble de Bourdelle, que ha lluitat amb el seu art principalment a Egipte, a Amèrica i a Hongria, acaba de rebre l'encàrrec d'executar el bust de l'home d'estat armeni Nubar Pachà. Aquesta artista, que s'ha distingit en diverses manifestacions actuals, prepara una exposició a París, que serà per a molts una veritable revelació.

LES ARTS